

Mevlâna'nın Mesnevi'sinde
İNSAN, KADIN VE NEFİS

Yazar

Doç. Dr. Musa KAVAL

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-6965-11-9

Kitap Adı

Mevlâna'nın Mesnevi'sinde İnsan, Kadın ve Nefis

Yazar

Musa KAVAL

ORCID iD: 0000-0001-8784-7762

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

REL047000

DOI

10.37609/akya.2388

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Mevlâna Celaleddin Rumi sadece Türk tasavvufu, edebiyâtı ve tarihî kültür mirası açısından değil Fars, Hint ve Pakistan toplumlarını manevi açıdan etkilemiş en önemli şahsiyetlerinden biridir. Şiirlerinin ve ifade ettiği mistik mesajların Türkçe, Farsça, Urduca, Sindhice, Pencapca, Peştuca, Bengalce dillerinde yayınlanmış eserlerde okunduğu görülür. Bu nedenle Mevlâna'nın kendine has üslubu ile ortaya koyduğu duygularının büyük bir coğrafyada bugün dahi aynı hissedişlerin akileri olarak insanları vahdette toplama yetisine sahip olduğu görülür. Onun güçlü mânevî otoritesi artık kıtalar arası bir boyut kazanarak Avrupa ve Amerika Kıtası ülkelerine ulaşmıştır. Giderek artan sayıda araştırmaya konu olan Mevlâna'nın fikir ve eserlerini incelemek için enstitüler, dernek ve topluluklar kurularak konferans ve Mesnevi okumaları düzenlenerek onun yaktığı ilahi aşk ateşinden istifade edilmeye çalışılmaktadır. Bilişim çağında olmanın getirdiği kolaylıklar vesilesiyle dijital ortamlarda onunla ilgili bilgi paylaşımları yanında bireysel sayfalarda da onun sözlerinin hemen her kesimden insan tarafından paylaşıldığına şahit oluruz. Başyapıt eseri olan Mesnevî, çağımız insanı tarafından öncelikle modern dünyanın sebep olduğu kaosun sebep olduğu anlam, kıymet, hedef ve bunların birinde hasretle aranan mutluluğu arayan insanlar için rehber olma özelliğine sahiptir. Bu manada Mesnevi, kimileri için psikoterapi yapan bir doktor, kimileri için manevi bir rehber olurken sosyal psikoloji ve siyasi çatışmalara maruz kalan toplumlara dünya-ahiret dualizmini tevhid huzuru ile anlamlı bir anlatının sunulduğu gönül kitabı olarak hizmet sunmaktadır. Konjenktörel olarak tecrübe edilen sosyal sorunlara nebevi ahlakı işaret eden bir çözüm önerisi olarak sunduğu eseri bu yönüyle güncel kıymetini muhafaza etmeyi başarmış ender eserlerdendir. Mesnevî'nin yazımdan yedi asır sonra dahi bu denli rağbet gör-

mesi, Mevlâna'ya ilham edilmiş keşfi bir bilgi olarak eserinin ileride insanlara şeyhlik edeceğini söylemiştir.

Dünya çapında en çok tanınan sufi şair olma özelliğine sahip olan Mevlâna, Mesnevi'sinde tasavvufi düşünce geleneğini ilâhî aşk boyutunda anlatırken toplumsal gerçeklikten büyük bir ustalıklı istifade edilmiştir. Çocukluğundan itibaren bir çok yeri görme imkanı bulduğu için dini ve tasavvufi hakikatlerin yanında dönemin yaşamına dair bir çok bilgiyi de vermek isteği mesajları aktarım aracı olarak kullanmıştır. Böylece anlaşılması zor konu ve sırları somut birçok unsur eşliğinde daha anlaşılır bir üslupla dile getirmiştir. Eserde ele alınan tasavvufi konuları göz önünde ya da zihinlerde somut sembolik değerleri olan varlıklar eşliğinde nakletmesi, mevcudatın tevhid tecellisi oldukları gerçeğiyle her nesne ve olaya farklı bir perspektif kazandırmaktadır. Örneğin derdinin şiir ya da hikaye anlatmak olmadığını ifade eden Mevlâna, Mesnevi'deki hikâyeleri okumak isteyenlere öncelikle bir uyarı mahiyetinde seslenerek “dinle bizim halimizi anlatır, senin nefsin bundan uzak ya da farklı değil” gayesinin ne olduğunu açıkça ifade eder.

Mevlâna'nın fikirlerinden onun yokluğunda da istifade edebilmek amacıyla kaleme almasını isteyen Hüsameddin Çelebi, adına yakışır şekilde vaktin babası olan Mevlâna'ya kalem kılıcını vererek çağları aşan eserin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Dolayısıyla biz de bu çalışmada Mevlâna'nın zaman perdesini yırtan eserinin günümüz insanına ulaşmasına naçizane katkı sunmak isteriz. Üç bölümden oluşacak eserde öncelikle Mevlâna'nın hayatı ve eserlerine değinilecektir. Zira yaşamının ilerleyen dönemlerini tesiri olan geçmişinin bilinmesi bir zarurettir. Ayrıca onun hayatını geçirdiği zor coğrafya ve zamanların onun manevi ve sosyale yaşamında yadsınamaz izleri olması söz konusudur. İkinci bölümde ise Mesnevi'de temas edilen genel birçok tasavvufi temalardan derlemeler yaparak Mevlâna'nın o dönemde tarihi

Önsöz

çevreyle birlikte sunduğu manzarayı ortaya koymaya çalışacağız. Son bölümde ise Mevlâna'nın da belirttiği üzere sâlike seyr-i süluk ettiren Mesnevi'de insan, kadın ve nefis konuları bazı seçme hikayeler eşliğinde sunulmaya çalışılacaktır.

Musa KAVAL
DÜZCE - 2022

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
Giriş.....	1
1. Bölüm: Mevlâna'nın Hayatı ve Eseri Mesnevi.....	9
1.1. Mevlâna'nın Hayatı.....	9
1.2. Mesnevi	24
2. Bölüm: Mevlâna ve Dönemin Sosyal Hayatı.....	37
2.1. Mevlâna	37
2.2. Dönemin Sosyal Hayatı.....	49
3. Bölüm: Mesnevi'de İnsan, Kadın, Nefis, Akıl, Kalp.....	61
3.1. Mesnevi'de İnsan	61
3.2. Kadın	89
3.3. Nefis	129
Sonuç.....	183
Kaynaklar	187

KAYNAKLAR

- Akdağ, Mustafa, (1995), *Türkiyenin İktisadi ve İctimai Tarihi*, İstanbul: Cem Yayınları.
- Akgün, Rumeysa; Uluocak, Gonca Polat, (2010), “Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması”, *Aile ve Toplum*, C.11, S.6.
- Akyurt, M.Yusuf, (1936), *Konya Asarı Atika Müzesinde Mevlâna Celâleddin Rûmî'nin Sandukası*, TTAED.
- Arasteh, A. Reza, (2000), *Aşkta ve Yaratıcılıkta Yeniden Doğuş*, ter. Bekir Demirkol ve İbrahim Özdemir, Ankara: Kitabeta Yayınları.
- Arberry, J.Arthur, (1961), *Discourse of Rumi*, London: John Murray.
- Araz, Nezihe, (1975), *Anadolu Evliyaları*, İstanbul: Üçler Matbaası.
- Asrar, N. Ahmet, (2000), “Pakistan ve Mevlana Celaleddin-i Rumi”, *Uluslararası Mevlana Bilgi Şöleni*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aşıkpaşazade, (1949) *Osmanlı Tarihleri*, Neşr. Nihal Atsız, İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Aydın, Mehmet, (1994), “Eva de Vitray Meyerovitch'in Mesnevî Hakkındaki Değerlendirmeleri”, *Yedi İklim*, 8. Cilt, Sayı: 57, İstanbul.
- Bark, Coleman, (2003). *Rumi, The Book of Love*, New York: Harper Collins Publisher.
- Baykara, Tuncer, (1990), “Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisadi Tarihi Üzerine Araştırmalar”, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, S.56, İzmir Ege Üniversitesi Basımevi.
- Baykara, Tuncer, (2004) *Türkiye Selçuklularının Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, İstanbul IQ Kültür ve Sanat Yay.
- Bilen, Mürüvvet, (2009), *Sağlıklı İnsan İlişkileri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilgin, Beyza, (1994), “Ahlak Terbiyesindeki Dini Hikayeler”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1, İstanbul .
- Bursevi, İsmail Hakkı, (2018), *Rûhu'l Beyân*, İstanbul: Erkam Yayınları.
- Can, Şefik, (2002), *Konularına Göre Mesnevî Tercümesi*, İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- Can, Halil, (1975), “ Tasavvuf Musikîsi”, *Musikî Mecmuası*, S.308.
- Canel, Azize Nilgün, (2012), *Aile Yaşam Becerileri*, İstanbul: Nakış Ofset..
- Cahan, Claude, (2000), *Osmanlılar'dan Önce Anadolu*, çev. Erol Üyepazarcı, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Cebecioğlu; Ethem, (2004). *Tasavvuf Terimleri&Deyimleri Sözlüğü*, İstanbul: Anka Yay.
- Cebecioğlu, Ethem, (2005). “Psiko-Tarih Açısından Farklı Rûhî Tekâmül Mertebelerinin Mevlâna'nın Anlaşılmasındaki Rolü-Metodolojik Bir Yaklaşım” *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* (Mevlâna Özel Sayısı), Ankara, S. XV.
- Chittick, William, (1994), “Rumi and Wahdat al-wujud”, *Poetry and Mysticism*

Kaynaklar

- in Islam, The Haritage of Rumi*, Cambridge.
- Chittick, William; Wilson, Peter Lamborn, (1982), *Fakhruddin 'Iraqi: Divine Flashes*, New York: Paulist Press.
- Chittick, William, (1991), "Rumi and the Mawlawiyyah", *İslamic Spirituality*, London: SCM Press.
- Chittick, William, (1997), *Rumi ve Vahdeti'l-vücûd* (Varolmanın Boyutları), trc. Turan Koç, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Çelebi, Asaf Halet, (2002) *Mevlâna ve Mevlevilik*, İstanbul Hece Yay.
- Çelebi, Celâleddin Bâkır, (2004), *Mevlâna Okyanusu'ndan*, Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Danık, Ertuğrul (2001), *Ortaçağ'da Harput*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Demiray, Uğur, (2007), *Genel İletişim*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğan, Candemir, (2013), *Ailede İletişim Sanatı*, İstanbul: Kalbi Kitaplar.
- Durğun, Arif, (2016), "Aile İçi Problemler ve Çözüm Önerileri", *Mehir Aile Dergisi*, Konya, S. 3.
- Eflâki, Ahmed, (1986), *Ariflerin Menkıbeleri-Mevlâna ve Etrafındakiler-* çev. Tahsin Yazıcı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Emiroğlu, İbrahim, (2005), *Sûfi ve Dil*, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Erginli, Zafer, (2006), "Mesnevi Perspektifinden Madde ve Mana arasında İnsan Gerçeği", *Uluslararası Düşünce ve Sanatta Mevlâna Sempozyumu Bildirileri*, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Fürüzanfer, Bedüzzaman, (2005), *Mevlana Celaleddin*, çev. Feridun Nafiz Uzuluk, Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Galanti, Avram, (1947), *Yahudiler ve Türkler*, İstanbul: Tan Matbaası.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, (1985), *Mevlana Celaleddin*, İstanbul: İnkilap Kitabevi.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, (2004), *Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi*, İstanbul: İnkilap Kitabevi.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, (1983), *Mevlâna'dan Sonra Mevlevilik*, İstanbul: İnkilap Kitabevi.
- Hacı Bektaş-ı Veli, (1958), *Vilâyetnâme*, Menâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli, haz. Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul: Kitabevi.
- Halıcı, Fevzi, (1982), *Mevlâna*, Konya: Doğu Matbaası.
- Hidayetoğlu, A.Selahaddin, (1999). *Hazret-i Mevlana Celaleddin-i Rumi Hayatı ve Şahsiyeti*, Konya: Akın Ofset.
- Hodson, Marshall G. S., (1993), *İslam'ın Serüveni*, çev. Ali Varlı& Metin Karabaşoğlu, İstanbul: İz Yayınları.
- Igbal, Muhammad, (1961), *Stray Reflections*, ed. Javid Iqbal, Lahor: Sh. Ghulam Ali & Sons.
- Isık, Nadiye, (2001), *Kur'an'daki Kıssaların Pedagojik Degeri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, U. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- İbnu Battûta, (1340), *Seyahatname-i İbnu Battûta*, çev. Mehmed Şerif, İstanbul: Matbaa-i Amire.
- İbn Bibi, (2007), *Selçuknâme*, İstanbul: Kitabevi.
- İzbudak, Veled, (1996), *Mesnevi*, İstanbul: MEB.

Kaynaklar

- Kafalı, Mustafa, (1997). *Anadolu'nun Fethi ve Türkleşmesi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Kaval, Musa, (2006), *Schimmel'in Mevlana'ya Bakışı*, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, Ankara.
- Kaval, Musa, (2015), "Mistisizm'in Dili Sembolizm", *TurkishStudies International Periodical For The Languages*, Volume 10/6 Spring.
- Kaval, Musa, (2016), "Mesnevideki Yahudi Vezir Hikayesi Bağlamında Psikolojik Savaş Ve Nefis", *Journal of Turkish Studies*, Volume 11 Issue 5.
- Kaval, Musa, (2019), "Tüketim Kültürü ve Tasavvufi Zühd Geleneği", *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1)
- Koca, Salim, ("Diyâr-ı Rûm"un (Roma Ülkesi=Anadolu) "Türkiye" Hâline Gelmesinde Türk Kültürünün Rolü, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya, s.32. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/257924>)
- Kocayörük, Ercan, (2012), *Etkili İletişim Becerileri*, İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Köprülü, Fuad, (1972), *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu*, Ankara: Alfa Yayınları.
- Köymen, Mehmet Altan, (1995), *Alp Arslan ve Zamanı*, İstanbul: MEB.
- Lewis, Franklin, (2000), *Rumi Past and Present, East and West*, Boston: Oneworld Publications.
- Mevlâna, *Fihî Mâ Fih* (çev. M. Ülker Tarıkahya), İstanbul, 1985: MEGSB Yayınları
- Mevlâna, (1990). *Mesnevî-* çev. Veled Çelebi İzbudak, göz. geç. Abdülbaki Gölpinarlı, , İstanbul: M.E.B. Yay.
- Mevlâna, (1992), *Divan-ı Kebir*, haz. Abdülbaki Gölpinarlı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Mevlâna, (1991), *Rubailer*, (çev. ve yay. Şefik Can), Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Meyerovitch, Eva De Vitray, (2003), *Tarih Öncesinden Osmanlı Dönemine Kadar, Konya, Hz. Mevlana ve Sema*, çev. Abdullah Öztürk, Melek Öztürk, Konya: Konya İl Kültür Müdürlüğü.
- Mez, Adam, (2000), *Onuncu Yüzyılda İslam Medeniyeti*, çev. Salih Şaban, İstanbul İnsan Yayınları.
- Nasr, Seyyid Hüseyin, (1974), *Rumi and the Sufi Tradition*, Tehran: RCD Cultural Institute.
- Nazlı, Serap, (2013), *Aile Danışmanlığı*, Ankara: Arı Yayıncılık.
- Nicholson, Reynold Alley, (1999). *Selected Poems from the Divan-ı Shams Tabriz*, United Kingdom: Curzon Pres.
- Nicholson, Reynold A., (1973). *Mevlâna Celâleddin Rûmî* (çev. Ayten Lermioğlu), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul: Kervan Kitapçılık.
- Nicholson, *Selected Poems from the Divân-ı Shams Tabrîz*, Curzon Press, www.khamus.com/divani-shams.htm.
- Ocak, Ahmet Yaşar, (1996) *Türk Sufiğine Bakışlar*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ocak, Ahmet Yaşar, (1981), "Bazı Menakıpnamelere Göre 13-15. y.y. daki İhtidalarda Heterodoks Şeyh ve Dervişlerin Rolü", *Osmanlı Araştırmaları II*, İstanbul.

Kaynaklar

- Ocak, Ahmet Yaşar, (202), *Selçukluların Dini Siyaseti*, İstanbul: Tatav Yayınları.
- Ocak, Ahmet Y. (1996), "XIII.-XIV. Yüzyıllarda Anadolu Şehirlerinde Dini-Sosyal Hayat", *Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne*, İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Yayınları.
- Orkun, H. Namık, (1946), *Türk Tarihi*, Ankara: Akba Kitabevi.
- Ögel, Bahaeddin, (1962), *İslamiyetten Önce Türk Kültür Tarihi*, Ankara: TTK.
- Öngören, Reşat, (2004), "Mevlana Celaleddin-i Rumi", *DİA*, XXIX, Ankara.
- Özer, Kadir, (2002), *İletişimsizlik Becerisi*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özgüven, İbrahim Ethem, (2001), *Ailede İletişim ve Yaşam*, Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İbrahim Ethem, (2000), *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Pdrem Yayınları.
- Şener, Arzu; Terzioğlu, Günsel, (2008), "Bazı Sosyo-Ekonomik Ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması", *Aile ve Toplum Dergisi*, Sayı 4/13, Ankara.
- Öztuna, Yılmaz, (1983), "Mesnevi", *Türk Ansiklopedisi*, Ankara MEB. Yay., XXIV.
- Pakalın, M.Zeki, (1983), "Mesnevîhânlık", *Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: MEB.
- Ergin, Osman, (1939), *Maârif Tarihi*, İstanbul: Osmanbey Matbaası.
- Pala, İskender, (1998), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Ötüken Yay.
- Papaz Grigor, (1987), *Urfalı Mateos ve Papaz Grigorun Zeyli*, çev. Hrant D. Andreasyan, Ankara: TTK Yayınları.
- Roux, Jean-Paul, (1994), *Türklerin ve MoğollarEski Dini*, çev. Aykut Kazancıgil, İstanbul: İşaret Yayınları.
- Peseschkion, Nassrot, (2000), *Doğu Hikayeleriyle Psikoterapi*, İstanbul Beyaz Yay.
- Rumi, Jaleleddin, (2002), *Divan-ı Kebir*, trans.Nevit Oğuz Ergin, California: Echo Publication
- Salt, Alparslan, (2006), *Semboller Ansiklopedisi*, İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
- Schimmel, Annemarie, (1992), *İslam: An Introduction*, New York: State University of New York Press.
- Schimmel, Annemarie, (1963), *Gabriel's Wing: A Study into religious Ideas of Sir Muhammed Iqbal*, Leiden.
- Schimmel, Annemarie, (1999), *İslam'ın Mistik Boyutları*, çev. Ergun Kocabıyık, İstanbul Kabalca Yayınları.
- Schimmel, Annemarie, (1992), *Rumi's World; The Life and Work of the Great Sufi Poet*, Boston: Shambala Publication
- Schimmel, Annemarie, (1982), *As Through a Veil Mystical Poetry in Islam*, , New York: Columbia University Press.
- Schimmel, Annemarie, (2002), *Aşk, Mevlâna ve Mistisizm*, Çev. Senail Özkan, İstanbul: Kırkambar Yayınları.
- Schimmel, Annemarie, (1973), "Mevlana C.Rumi'ye Göre Konya'da Gündelik Hayat", *Mevlana'nın 700. Ölüm Yıldönümü Dolayısıyla Uluslararası Mevlana Semineri*, Ankara: TIB Yayınları.

Kaynaklar

- Schimmel, Annemarie, (2000), *Ben Rüzgarım Sen Ateş*, çev. Senail Özkan, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Schimmel, Annemarie, (1992), *I Am Wind You are Fire! The Life and Work of Rumi*, Massachusetts: Shambala Publications.
- Sultan Veled, (1976), *İbtidânâme*, çev.: A. Gölpinarlı, Ankara: Konya Turizm Derneği Yayınları
- Süryani Mihail, (1994), *Süryani Mihail Vekayinamesi*, çev. Hrant D. Andreas-yon, Ankara: TTK.
- Şafak, Yakup; Şimşekler, Nuri, (2005), *Konulara Göre Mesnevî'den Özdeyisler*, Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müd. Yay.
- Şahin, Muhammed, (1946), *Mesnevî'nin Tenkidi*, İstanbul: Güven Basımevi.
- Şimşekler, Nuri, (2001), "Selçuklular ve Konya", *Mevlana Panellerinde Sunulan Bildiriler*, Selçuklu Üniversitesi Araştırmaları, Konya..
- Şeker, Mehmet, (2002), *Anadolu'da Birarada Yaşama Tecrübesi*, Ankara: DİB Yay.
- Tabakoğlu, Ahmet, (2005), *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Tarhan, Nevzat, (2008), *Evlilik Psikolojisi*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan, Nevzat, (2005), *Kadın psikolojisi*, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Top, Hüseyin, (2001), *Mevlevî Usul ve Adabı*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Tebrizî, Şemseddin Muhammed, (1974), *Makâlât-ı Şems-i Tebrizî*, çev. M.Nuri Gencosman, İstanbul: Hürriyet Yayınları.
- Tudela'lı Benjamin & Ratisbon'lu Petachia, (2001), *Orta Çağda İki Yahudi Seyyahın Avrupa, Asya ve Afrika Gözlemleri*, çev. Nuri Aslantaş, İstanbul: Kak-nüs Yay.
- Turan, Osman, (2006), *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Turan, Osman, (2009), *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Turan, Osman, (1995), "The İdeal of World Domination Among the Medieval Turks" *Studia Islamica*.
- Usta, Mustafa, (1995), *Divan-ı Kebir'de Mevlana'nın Eğitim Görüşü*, İstanbul: MUIFAV Yay.
- Uğurlu, Kâmil, (1983), "Selçuklular'ın Oturdıkları Evler Dünden Bugüne", İstanbul Kubbealtı Akademi Mecmuası, 18/3.
- Uzluk, Faruk N., (1952), Anonim *Selçuknâme* Ankara: Uzluk Yayınevi.
- Ülken, Hilmi Ziya, (1973), "Mevlâna'nın Yetiştirdiği Ortam", *Mevlananın 700. Ölüm Yıldönümü Dolayısıyla Uluslararası Mevlana Semineri*, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Xani, Ehmedê, (2013), *Mem û Zin*. Çeviri ve Kavramsal Tahlil: Kadri Yıldırım, İstanbul: Avesta Yay.
- Vakkasoğlu, Vehbi, (2004), *Aşk Çağlayanı Hz. Mevlana*, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Vardabet, Vardan, (1937), "Türk Futûhâtı Tarihi", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Tarih Semineri Dergisi, 1-2.

Kaynaklar

- Yılmaz, Hasan Kamil, (2015), *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, İstanbul: Ensar Yayınları.
- Yuvalı, Abdülkadir, (1997), “Moğol Harekatının Anadolu’nun Demografik ve Dini Yapısı Üzerindeki Etkileri, ERDEM, Cilt: 9, Sayı 27 .
- Yücebaş, Hilmi, (1959), *Edebiyatımızda Mevlana*, İstanbul: Yeni Matbaa.